

Temmuz-Ağustos 1967

Sayı 49-50

YURDUN SESİ

Bu sayıda :

- Durum
Orta-Doğu bunalımı
ve Türkiye
- Talan plânı
- İşçi düşmanı siyaset
- Basından yapraklar:
Orta-Doğu bunalımı
ve topraklarımızdaki
Amerikan üsleri
- Siyasi mizah
- Reportaj gibi:
Altıncı Filo'ya gohom
- Okuyucu mektupları
- Şiir köşesi:
Büyük Taarruz

Aylık dergi

POLİTİKA

EKONOMİ

KÜLTÜR

TÜSTAV

BU SAYFA SİZİN

Ne eti yiyeceğiz?

Bursa'da Haziran içinde et fiyatlarında 1-2 lira artış oldu. Sizin anlayacağınız, celebî, koyuncusu, oyuncusu, kasabî fiyatları dürttüler. Kemikli et bile 15 liradan selâm veriyor. Böyle selâmı alabilirsen al.

Bursa'da ilk tepkiyi işçiler gösterdiler. Sendikalar bir sessiz yürüyüşle boykota başladılar ve fiyatlar indirilinceye kadar halkı da bu boykotu desteklemeye çağırıyorlar.

İşe bak ki, Mersin'de boykot kasaplarından geldi. Orda da şehrin 100 bin nüfusunun geçimiyle aynı oyun oynanmıştı. Orda da sendikaların demokratik bir baskı unsuru olarak yaptığı boykot daveti üzerine, Belediye, 12 liradan satılan koyun etini, taban fiyat olarak tesbit edilen 10 liraya indirmek zorunda kalınca ve buna karar vereceği sırada, kokuyu alan kasaplar boykota geçerek kepenkleri indiriverdiler.

Gaziantep'te ise, etin vitrinlerde seyri bedava: Kilosu 20 lira! Fakat her yerde olduğu gibi, sendikalar, bu fecî gidişe seyirci değil. İşte Gaziantep Genel-İş Sendikası şu sert bildiriyle, kasapları da, hesapları bu kasaplara uygun yöneticileri de uyarıyor:

«Beyler, Antepte et yirmi lira oldu, kulaklarınız çınlaya! Hani et on liradan yukarı satılmıyacak kararınız? Neden sesiniz çıkmıyor? Sesinizi, yarın yine oy isterken bağırma mı saklıyorsunuz? Şunu bilin ki, burada sendikamızın men-supları günde sekiz liraya çalışıyor. Yani yarım kilo et parası bile alamıyor. Bu işçiye toplu sözleşmede zam istediğimiz zaman, yılın ancak 30 kuruşluk verebildiniz. Yarın da kalkıp bu işçiden yine oy istiyeceksiniz ha? Oylarımız altındır. Ve biz artık oylarımızı altın olarak değerlendirmeyi bileceğiz. Ya bu duruma son verin, ya da yarın sokaktan soracağımız sorulara cevap hazırlayın!»

Muhabirimiz

*

Sokak hem soruyor, hem cevap veriyor:

Soru: «Komşuda pişer, bize de düşer» atasözü doğru mu?

Cevap: Bu duruma göre, değil. Mutlu komşuda pişenden, mutsuz komşuya zırnık bile düşmüyor.

Soru: «Bir dirhem et bin ayıp örter» sözü doğru mu?

Cevap: Doğru olsaydı, tencerelerinde her gün et kaynatabilen sayılı mutlular ve onların sayın hükümeti, emekçi halkı böyle insan onuruna asla yakışmaz kerteğe düşürmek ayıbı ile bu kadar malûl olmazlardı.

Soru: Et da yedirmediğiniz işçimizi, Almanyasına, Suudi Arabistanına ve Avustralyasına, bundan böyle kaburgaları sayılmıyacak kadar eti de yokken, ne diyerek satacaksınız?

Cevap: «Bunları çiroz gibi pek kuruttuk, kusura bakmayın, «artık kemiği de senin, derisi de, yalnız dövizi benim» diyerek...»

Soru: Et yedirmediğinize artık ne yemelerini salık vereceksiniz? Konyalı milletvekiliniz Sait Sina Yücesoy'un salık verdiği gibi, kedi, köpek, fare eti yemelerini mi? Geçenlerde Ankarada yaptığınız komando tatbikatında Sunay'a ve Tural'a da tattırdığınız kaplumbağa, yılan-çiyen eti mi? Yoksa at eti mi?

Cevap: At eti yememizi salık veriyorsanız, kabulümüzdür, hele sıkıysa ertelemeyin şu seçimleri de, kır atınızı tezel-den yiyiverelim!

Sokaktaki adam

*

Kalbi durduran fiyat:

İstanbul'da Belediye otobüslerinde çalışan Ömer Gülbağlar adında bir билетçi, dün işini bitirdikten sonra, Mısır Çarşısı'ndaki kasaplardan birisine uğra-

DURUM

Orta-Doğu'da Amerikan-İsrail saldırısı Altıncı Filonun İstanbul ve İzmir ziyaretleri Amerikayı protesto gösterileri

Haziran içinde gerek milletlerarası, gerekse iç politika ilişkilerinde önemli ve bazan da çok tehlikeli gelişmeler kaydedildi. Bu tehlikeler hiç de küçümsenecek cinsten değildi. Haziran başlarında harp ateşi sınırlarımızı yalayıp geçti. Ufak bir hesap hatası, yanlış atılmış bir adım, yurdumuzu bir harp ateşinin içine çekebilirdi.

Bilindiği gibi, 5 Haziran sabahı, İsrail hava kuvvetleri, Mısır, Ürdün ve Suriye hava alanlarına saldırıyor ve bu saldırıyla da sözü geçen memleketlere karşı bir yıldırım harbine başlamış oluyordu.

İsrailin Arap ülkelerine saldırısı uzun zamandan beri bekleniyordu. Amerikalılar ve İngilizler, yıllardan beri gelişmekte olan Arap milli kurtuluş ve bağımsızlık hareketlerini boğmak için fırsat kolluyorlardı. Mısır'da Nâsır idaresi, Suriye'de solcu Baasçıların kurduğu ve komünistlerin de katıldığı yurtseverler iktidarı, Orta-Doğu'da Amerikan-İngiliz petrol tekellerinin ekonomik ve politik hegemonyası altında yaşayan Yemen, Suudi Arabistan, Kuveyt, Aden, Güney Arabistan Federasyonu halklarına devamlı bir ilham kaynağı oluyor, onlar da emperyalizme karşı yer yer sürdürdükleri silâhlı-silâhsız savaşlarını hızlandırıyorlardı. Bundan ötürü, Londra ve Vaşington hükümetleri bu idareleri devirmeyi akıllarına koymuşlardı. Gerek Suriye'de, gerekse Mısır'da, defalarca Nâsır ve Zuayn hükümetlerini devirmek üzere komplot ve ayaklanmalar tertiplemişler, fakat her defasında da maksatlarına ulaşamamışlardı. Elde en son koz kalıyordu: İsrail militaristleri. İsrail militaristlerinin de çıkarları Amerikan-İngiliz emperyalistlerinin çıkarları ile birleşiyordu. Onlar da Arap halklarının milli kurtuluş hareketlerini tamamlamalarını hoş görmüyor, göz koydukları Arap topraklarını iş işten geçmeden yutmak istiyorlardı.

Çıkarlar bu şeklide birleştikten sonra, ötesi kolay oldu. Amerikan ve İngiliz emperyalistleri İsrail ordusunu en modern silâhlarla donattılar, İsrail aşırılarına ekono-

Yanki Go Home, Sülo Go Home!

mik, teknik, askeri ve gerektiğinde politik yardım yaptılar. Nato casusluk servisleri, Amerikan CIA casusluk teşkilâtı Arap memleketlerinde en önemli askeri sırları elde ettiler ve bunları İsrail genelkurmayına aktardılar. Hattâ Amerikalılar, Adana-İncirlik'te hazırladıkları özel hava alanından uçurdıkları U-2 casusluk uçaklarıyla Arap ülkelerini uzun zamandır gözetliyor, hava alanlarının fotoğraflarını çekiyor ve İsrail'e veriyorlardı. Bundan ötürü, İsrail, Arap ordularına karşı kolay bir yıldırım harbi sürdürerek üstün gelebildi.

Bu saldırı, bizler için, her şeyden evvel topraklarımızdaki Amerikan üsleri meselesini ilk plâna geçirdi. Çünkü bu üsler, saldırgan İsrail'den yana bir emperyalist devletin milli kurtuluş düşmanı politikasının bir aracı olarak topraklarımızda kalıyordu. Amerikanın dünya ölçüsündeki saldırgan politikası artık herkesin bildiği bir şeydi. Fransız hükümeti, cephelerde ateş-kes'in sağlanmasından sonra yayınladığı bir bildiriye, Amerikanın dünya ölçüsündeki bu saldırgan politikasını yeriyor ve bu politika değişmedikçe, meselâ Amerikanın Viyetnam saldırısı durmadıkça, Orta-Doğu bunalımına da bir çare bulunamayacağını belirtiyordu. İşte, De Gol idaresinin bile, dünya ölçüsünde, Viyetnamda ve Orta-Doğu'da saldırgan saydığı bir devletin, yani Amerikanın üsleri topraklarımızda idi. Hem de, ikili anlaşmalara göre, bu üsler üzerinde egemenlik hakları Amerikaya aitti. Ankara hükümetinin bu üslerde olup bitenlerden haberdar olmaya bile hakkı yoktu. Bu ikili anlaşmalar da Nato Anlaşmasının 8. maddesinden çıkıyordu.

Bu durum karşısında, Demirel hükümetinin Orta-Doğu bunalımında tarafsızlığını ilân etmesi, halk efkârını aldatmaktan ve din sömürücülüğü manevrasına devam etmekten öteye geçemiyordu. Çünkü halkımız, dini ve tarihsel bağlarımız olan Arap halklarından yana idi; Demirel hükümetinden de Araplara yardım etmesini, topraklarımızda Araplara karşı kullanılan Amerikan askeri üslerinin kaldırılmasını ve ikili anlaşmaların bozulmasını istiyordu. Demirel hükümeti buna, yani gerçek bir tarafsızlığın gereğini yerine getirmeye hiçbir zaman yanaşmadı. Türkiye Komünist Partisi ve onun gibi bütün yurtsever akımlar, CHP-den TIP-e ve MP-ye kadar muhalefet partileri, gençlik teşkilâtları, halkçı basın, profesörler ve bilim adamları ise, bu üslerin kaldırılmasını, ikili anlaşmaların da bozulmasını, Arap halklarına gerçekten yardım edilmesini istiyorlardı. Ne var ki, Amerikanın izni olmadan, Demirel hükümetinin Araplara gerçek bir yardım yapmıyacağı meydanda idi. Amerika ise, askeri ve mali yardımlarının yanısıra, Birleşmiş Milletler'de de canla-başla İsraili koruyordu.

Arapları, Sovyetler Birliği, öteki sosyalist memleketler, dünya komünist ve işçi hareketi savunuyordu. Sovyetler Birliği, Arap memleketlerine ekonomik ve askeri yardımdan başka, önemli politik yardımlarda da bulunuyordu. Bu yardımı Birleşmiş Milletler'de ve dünya politika alanlarında gördük. TKP de 25 Mayıs'ta yayınladığı bir bildiriye, emperyalistlerle İsrail'in Arap halklarına karşı bir saldırı hazırladığını açığa vuruyor ve Arap halklarının haklarını savunuyordu. Gerek sosyalist memle-

ketlerin gerekse TKP-nin ve öteki komünist ve işçi partilerinin bu tutumlarında hareket noktası, dinsel değil, emperyalistlere karşı halkların milli kurtuluş ve bağımsızlık hareketi ve savaşlarını desteklemek gibi Marksçı-Leninci bir prensipti.

İşte bu hava içinde, 21 Haziran günü, Amerikan Akdeniz Filosu'na mensup bazı gemiler ve bu arada dünyanın en büyük uçak gemisi İstanbula geliyordu. Aynı zamanda, yine Altıncı Filo'ya mensup diğer bazı harp gemileri İzmir limanına giriyordu.

Amerikan Akdeniz Filosu, Mayıs ayı içinde, yani daha İsrail saldırısı başlamadan, Lübnan hükümeti tarafından Beyrut limanına sokulmamıştı. Lübnan hükümeti, Altıncı Filo'yu, Arap halklarına karşı İsrail'in hazırladığı saldırıya yardım ediyor diye o zaman sularına sokmamıştı. Oysa, Demirel hükümeti, Araplara karşı Amerikan-İsrail saldırısı yapıldıktan sonra, Amerikan harp gemilerini limanlarımıza sokuyordu. Bu davranış, hükümetin tarafsızlık demagojilerinin tam iflâsından başka bir şey değildi.

Öte yandan, AP iktidarı, demokratik hareketlere, muhalefete ve Anayasaya karşı yeni yeni darbeler hazırlıyordu. TIP milletvekili Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması için Demirelçiler geceyi gündüze katarak Meclis Karma Komisyonunda harıl harıl çalışıyorlardı. Mesele, Çetin Altan'ın şahsı değildi. Adamlar, hırsızlıktan ırza tecavüze kadar, hepsi de AP-li mebuslar tarafından işlenmiş yüzkıztarıcı suçlara ait 67 dosyayı hasıraltı ediyor, amma fikirlerinden ötürü, hem de parlamento kürsüsünde savunduğu fikirlerini gazetede yazdığı için Çetin Altan'ın dokunulmazlığını – Anayasanın 79 ve 81. maddelerini çiğneye çiğneye – kaldırıyorlardı. Demek ki, Demirelçiler, sosyalist akımı vurmaya Ç. Altan'ı vurmaya başlayacaklardı. Onu komünist propagandasından mahkûm ettirecekler, daha sonra TIP-ni kapatmak ve genellikle sosyalist akımı ezmek için bu mahkûmiyeti koz olarak kullanacaklardı.

Bu davranışa karşı, Güven Partisinin, yani Feyzioğlu takımının ihanetine rağmen, muhalefet sert olacağı benziyordu. CHP idarecileri, Çetin Altan ve TIP-i açık ve kararlı bir şekilde savunuyorlardı. Bütün namuslu politikacılar ve basın da onlardan yana idi. İşte, İstanbula gelen Amerikan uçak gemisinin ödevlerinden biri de bu muhalefete gözdağı vermektir. Amerikan Altıncı Filo gemilerinin İstanbul ve İzmir limanlarına baskın yaparcasına cakayla girişinin önemli bir gayesi de bu idi.

Ne var ki, evdeki hesap çarşıya uymadı. Yurtsever gençliğin, işçilerin, sendikacıların, aydınların, Taksim Anıtı'na Amerikalıların koyduğu çelengi yakarak, Demirelin polisine, dünyanın en büyük uçak gemisine ve eşliğindeki muhriplere karşı başladıkları protesto gösterileri, Demirelçiler kadar Amerikalıları da şaşırtdı. Amerikan denizcileri soluğu yine çıktıkları gemide almayı kendileri için daha hayırlı buldular. Ve o azametli uçak gemisi bir sürüngen gibi İstanbuldan ayrıldı.

Evet ama, Amerikanın sabit uçak gemileri, atom mayınları, casusluk merkezleri yine topraklarımızda kalıyordu. Bunun içindir ki, İstanbul'da 24 ve 25 Haziran gün-

Bağımsız bir dış politika istiyoruz.

Topraklarımızda yabancı üsler, 32 milyonluk bir mezarlık süsler.

lerinde gösteri yapan gençler, öğrenciler, aydınlar ve emekçi halk, Amerikan emperyalistlerine karşı, onu kapıdışı edinceye ve yerli ajanlarını yeninceye kadar savaşmak üzere Taksim Cumhuriyet Anıtı altında and içtiler. Ve bütün yurtsever akımları, bütün yurtseverleri bu savaşa katılmaya çağırdılar.

Bu and ve çağırının anlamı büyüktür. Bu demektir ki, halkımız Amerikanın ekonomik, politik ve askeri hegemonyasından kurtuluncaya kadar savaşmak azmindedir. Halkımız içtiği anda hiçbir zaman ihanet etmiş değildir. Bu sefer de etmeyecektir.

Taksim Alanı'ndaki çağrı, bugünkü anti-emperyalist ve anti-feodal ve kompradorlara karşı savaşımızda bir düğüm noktasıdır. Emperyalistler ve Demirelciler, bütün anti-emperyalist, demokratik ve reformcu güçlerin bir araya gelmemesi ve bir cephe politikası yürütememesi için olağanüstü çabalar ve milyonlar harcıyorlar. Ama emperyalizme ve onun yerli ortaklarına karşı bir cephe politikası ile savaş fikri, her şeye rağmen, ilerliyor. Çünkü hayat bunu zorluyor; çünkü emperyalizmi başımızdan atmanın, milli-demokratik bir hükümet kurmanın, demokrasiyi geliştirme ve reformları sağlamanın çaresi bugünkü şartlar altında budur.

Yolcu: "Kurtuluş mücadelesi
destanımızın mirasidir."

Talan Plânı

Devlet Plânlama Teşkilâtı'ndaki yurtsever uzmanların hepsi, işten atılarak, istifaya zorlanarak ya da çeşitli yollarla susturularak tasfiye edildikten sonra, Amerikan uzmanlarının nezareti altında hazırlanan ve AP parmak çoğunluğuyla Meclisten de geçirilen ikinci beş yıllık plâna en isabetli adı Ges-İş ve Genel-İş Sendikaları koydular: Talan Plânı.

Dergimizin dar sayfaları içinde biz bu plânın esaslı bir tenkidine yer ayıramıyacağız. Zaten ikinci beş yıllık plânın tenkidi, gerek Meclis komisyonlarında, gerek Senato'da, gerekse Millet Meclisindeki müzakeresinde muhalefet milletvekilleri tarafından enine boyuna yapıldı. Uzmanlar ve profesörler tarafından ilmi makalelerde ele alınarak yerildi. İşçi sendikalarının, öğrenci ve gençlik kuruluşlarının basın toplantıları ve bildirimlerinde protesto edildi. Şu kadarını söyleyelim ki, iler-tutar yanı bırakılmayan ikinci beş yıllık plâna Millet Meclisi'nde ve Senato'da yapılan tenkitlerin onda biri, Demirelin pek hayranı olduğu Batı ülkeleri parlâmentolarında geçseydi, bu tenkitlere uğrayan iktidar en azından istifa ederdi. Fakat bizim sözde demokrasi hayranı Morison Süleyman, zaten varlığının sebebi böyle soygun plânları hazırlamak ve uygulamak olduğu için, istifa etmek hatırından bile geçemedikten başka, şimdi de dışlerini daha fazla göstererek olağanüstü yetkiler almak peşindedir. Ve bu gidişle, AP parmak çoğunluğu, ona bu yetkileri de sağlayacaktır.

Plânsız kalkınma olamayacağı bugün artık bütün dünya tarafından kabul edilmiş bir gerçektir. Kalkınma plânlarının söz konusu olduğu ilk sıralarda, AP milletvekilleri «plân değil, pilâv istiyoruz» diye yaygarayı bastıklarında, kendilerini iktidara geçirmek için daha o zamandan hesaplar yapmaya başlamış olan Amerikalı efendileri kulaklarını bükünce, «bize pilâv gerek» sesleri hafifleyiverdi. Ve AP elebaşları, haklarını teslim etmek gereken bir ustalıklarla, plânsız kalkınma olamayacağı gerçeğine yeni bir unsur kattılar: «Plânsız kalkınma olmaz da, plânsız soygun olur mu?»

AP'nin iktidarı nasıl eline geçirdiğini ve ele geçirir geçirmez ne gibi plânlar uygulamaya koyulduğunu hepimiz biliyoruz. Bu arada, birinci beş yıllık plânda gerçekleştirilmesi Anayasanın 41. maddesi gereğince kalkınmanın baş şartı olarak tespit edilen toprak reformu, vergi reformu ve devlet işletmeleri reformunun ne hale geldiği de meydandadır. AP iktidarı, henüz yürürlükte iken iktidara geçtiği birinci beş yıllık plân süresinin dolmasını sabırsızlıkla beklemiş ve nihayet büyük bir heyecanla, ikinci beş yıllık talan plânının hazırlıklarını tamamlamış, Amerikalı efendilerine bile örnek olabilecek bir soygun plânlaması yapmıştır. Bu ikinci plânda, artık halkın gözünü boyamak için olsun toprak reformu, vergi reformu gibi lâflar edilmesine de ihtiyaç kalmamıştır. AP iktidarı meseleyi gayet kesin ve açık ortaya koyuyor ve diyor ki: «Bu memlekette efendi, Amerikalıdan sonra biziz. Her şey komraderebeyi ortaklığının soygun düzeni içindir. Herkes bu özelcilerin milyonlarına milyon katmaları için çalışacaktır. Halkın parası da bizim, devletin hazinesi de. Ama işsizlik daha da artacakmış, şehirlere daha çok akın edecek olan topraksız ve fakir

İşçi düşmanı siyaset

(Bataklığa kinin)

Bir bataktasın, bir bataklıktasın. Sivrisineğin türlü sına çullanıyor, senin kanınla semizleniyor. Dışından tırnağından arttırdığınla, sıtmana kinin olsun diye Sigorta Hastanelerini kurmuşsun. Şimdi de, bakıyorsun, seni ille sıtma ateşiyle yerden yere vurdurmak isteyenler, iktidar koltuğundan kinine de uzanıyorlar. Ama sen, komprador özel sektör sivrisineğini besleyen AP iktidarına bu hastaneleri elbette teslim etmiyeceksin. Genel greve de gideriz, hastanelerimize el koydurmayız, diyeceksin. Bugüne bugün en büyük işçi örgütlerinden birinin, Türk-İş'in yöneticileri de sana hak verecekler, «Genel greve gideceğimize and içeriz» diyecekler.

Peki ötesi? İşte burda kinin işçinin boğazında kalıyor. Çünkü, başta senin haklı isteğini doğrularak genel greve and içenler, bu andı unutuverdiler. Belki, dersin ki, iyi ama, İşçi Sigortaları Hastaneleri'ne el koyma işini AP iktidarı plândan çıkardı. Ben de derim ki, iyi ama, Sosyal Sigortalar Fonları ile özel sektör sivrisineğini beslemeyi AP iktidarı ne plândan, ne de aklından çıkardı. Bu fona el attıktan sonra, sen hastanelerini nerden besliyebileceksin? Bu yol da, sonunda, iktidarın işçi hastanelerine el atmasıyla, yani senin kinini de elinden almasıyla biter.

Ya da bitmez. Çünkü dert bir değil. Senin ve senin gibi işçinin, sendikacının AP iktidarına karşı yergisi, istekleri yalnız hastaneler sorununda kalmıyor. Bakanlarla sendikacılar toplantısında, ücret düşüklüğünden, hayat pahalılığında, grevcilere karşı polis baskısına kadar iktidarın yüzüne çarptığın sorunlar o kadar çoktu ki, Türk-İş yöneticileri, bir yandan genel grev andı içerken, öte yandan bu sorunlara da değinmek zorunda kaldılar. Türk-İş'in 33 sendika yöneticisiyle yaptığı toplantıdan sonra yayınlanan bildiriye, işçinin hayat pahalılığı altında günden güne ezilmesi, İş Kanunu ile işçi haklarına bir darbe daha vurulması, sendika özgürlüğünün polis copuyla çiğnenmesi, vergi adaletsizliği ve daha nice sorunlarda AP iktidarının siyaseti yerilerek protesto edilmiyor muydu? Bunların her biri, senin kanını emen sivrisineklerin marifeti değil mi? Ve bu sivrisinekler AP iktidarının senin kanınla derinleştirdiği bataklıkta üremiyor mu? Türk-İş yöneticileri bu sorunları bildikleri için sözünü ettiler. AP iktidarının işçi düşmanı siyaset bataklığından daha fazla özel sektör sivrisineği üreterek senin üstüne saldırtmaya hazırlandığını, yeni beş yıllık plânın işçilerin sosyal güvenliğini yokettiğini açıklıyanlar Türk-İş yöneticilerinin ken-

Amerika ile İkili Askeri Anlaşma bozulmalıdır.
Meclisten kaçak olarak bağlanmış bütün İkili Anlaşmalar
gözden geçirilmeli ve kaldırılmalıdır.

köylüler açlıktan ölecekmiş, dar gelirli bunalacakmış küçük esnaf iflâs edecekmiş, memur sürünecekmiş, ne yapalım yani? Şimdi köylümüzün büyük çoğunluğu fakirdir diye biz de fakir mi olalım? İşsizler milyonları buluyor diye, biz tatlı kârlarımızdan mı vazgeçelim? Biz, bildiğiniz gibi, sandıktan çıktık. Ve de amacımız, bizi yanılıp da sandıktan çıkararak fakir fıkarayı sandukaya sokuncaya kadar, özalcilerimizin torunlarına da yetecek soygunları tertiplemeektir. İşte ikinci beş yıllık plânın da tek anlamı budur.»

AP iktidarının başı Demirel, Meclisteki oylamadan evvel, ikinci beş yıllık plân hakkındaki muhalefet tenkitlerine cevap vereceğim diye sekiz saat boyunca kürsüyü işgal ettiği sırada, bir sürü, ipe-sapa gelmez lâkırdı arasında işte yalnızca bunları ifade etti. Yani kendi soygun plânlarına ve düzenlerine karşı çıkacak her sesin susturalacağını meydan okurcasına tekrarladı.

İkinci beş yıllık plânın daha hazırlıkları sürerken başlamış olan fiili uygulaması bugün dötrnala yürütülmektedir. Demirel'in birbiri ardına özel sektör temsilcileriyle ve bankacılarla yaptığı toplantılar, Meclis dosyalarında sıra bekleyen «grev ve lokavt kanununda değişiklik», «orman kanunu tasarısı», «işçi fonlarına hükümetçe el konması» gibi yığınla tasarısı ve karar hep ikinci beş yıllık soygun plânını uygulama halkalarıdır.

Bu soygun plânının daha şimdiden bütün hızıyla uygulanmaya başlamasının yarattığı yurt çapındaki tepkiler de günden güne büyümektedir. Bu plâna «talan plânı» adını veren Ges-İş gibi daha birçok sendikanın, öğrenci ve gençlik kuruluşlarının, ilim adamlarının, profesörlerin, uzmanların, muhalefet partilerinin AP hükümetini protesto etmeleri de günden güne büyüyen ve büyüyecek olan yurt çapındaki tepkilerin halkalarıdır.

Ve yurtsever sağduyu diyor ki: Temel hakları budama tasarısıyla, seçim kanunu, iş kanunu, grev kanunu, petrol, maden, orman kanunu değiştirme tasarlarıyla ve yetki kanunuyla olduğu gibi, bu talan plânıyla da faşizmi getirmeye çabalıyan AP iktidarının bütün karanlık hesaplarını bozmanın tek yolu, elele verip, memleket yönetimini kendi ellerimize almamız, milli-demokratik hükümetimizi kurmamızdır.

Zahide Duru

TÜSTAV

dileriydi. Demek, yalnız kininle, kinini elinden kaptırmamakla sorunların çözülmüyor. Çünkü dahası var.

Ankara temizlik işçileri grev yaptı diye copla dövülür. Manisa temizlik işçileri, haklarını elde etmek için Meclis kapısına Anayasadan bir muhtıra asmak üzere Ankara'ya yürürler. Gaziantep temizlik işçileri haklarını vermiyen AP-li Belediye'ye karşı greve kalkarlar. İşçinin bu savaşı, Grev ve Toplu Sözleşme Kanununu tanımayan, işçinin sosyal güvenliğini yoketmeye çalışan, sendika özgürlüğünü zedeliyen, polisi grevcilerin üzerine sürdüren bir iktidarla yardımlarına karşıdır.

Türk-İş yöneticileri de haksızlıkları protesto ettiler. Ama, Ankaralı, Manisalı, Gaziantepli grevcilerin yanında bu Türk-İş yöneticilerinin ne görüldüğü, ne de seslerinin çıktığı var. AP iktidarı, işçinin grev hakkını kısıtlayan kanunu getirmeğe hazırlanıyor. AP-li Belediye Başkanları da grevlerin mahalli işyerlerinde yasaklanmasını bile istiyorlar. Üstelik, Meclis Anayasa Komisyonunda AP parmak çoğunluğu, Anayasayı dinlemeyeceklerini ilân ediyor ve işçinin kanını emen özel sektör sivrisineklerine lokavt yollarını bir kat daha açıyor. Bunlara karşı Türk-İş yöneticilerinin sesleri bile çıkmıyor.

Halil Tunç Çankaya'yı ziyaret edip Cumhurbaşkanına işçiler adına sözümona yakınıyor. Maksat, işçi alışverişte görsün. Demirsoy, Türk-İş Başkanı olarak, Tunç'tan başka bir yolda değil. İsviçre'de Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın toplantısında, güya fikir işçilerinin haklarının savunulmasını istemiş; yabancı ülkelere giden işçilerimizin haklarının, ülkeler arası karşılıklı anlaşmalarla korunmadığını ileri sürerek tedbir istemiş. Fikir işçisi de işçi, doğrudur. Ama onlardan çok daha büyük bir yığın olan tarım işçileri inim inim inlerken, AP iktidarının Tarım-İş Kanunu'nu yıllardır savsaklamasına karşı Demirsoy ve arkadaşları ne yaptılar? AP-nin Çalışma Bakanı, Avustralya'ya köle gibi işçilerimizi satmak için çok daha korkunç bir anlaşma imzalamakta. Türk-İş Başkanı Demirsoy ve arkadaşları buna karşı ne yapıyorlar?

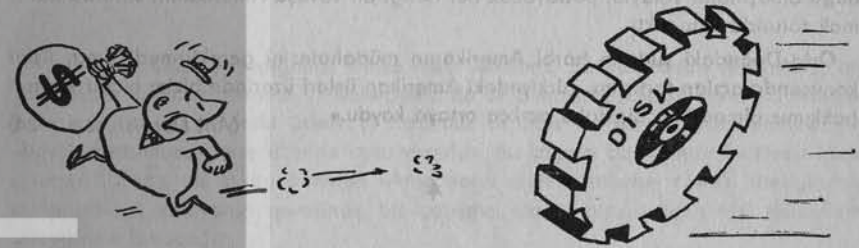
Türk-İş'in geçen yıl kara listeye aldığı halde seçilen ve o listeye alınmamışlardan Meclise soktuğu AP parmak çoğunluğu, bugün iktidarın işçi düşmanı siyasetini yürüten ve destekleyenlerin kendileridir. Ama Türk-İş yöneticileri, genel grev andı yerine yine böyle kara liste düzenlemelerle işçiye yeni yeni haplar yutturmaya yelteniyorlar. Onların bu haplarını yutmayan işçiler harekete geçince, işte o zaman Türk-İş yönetiminden zehir damlamaya başlıyor. Büyük sömürücülüğün sivrisineklerini yokedip bataklığı kurutmaktan başka kurtuluş olmadığını görerek savaşa kalkan işçiyi felce uğratmak için, Türk-İş yöneticileri AP-nin ağızından aldıkları «aşırı akımlar» zehrini, «anti-komünizm» zehrini kusuyorlar. Maksatları, kurtuluş kavgasında, işçi hakları uğrunda, dokunmazlık hakkının korunmasında, Anayasanın korunmasında, AP iktidarının soygun siyasetinin önlenmesinde işçinin bilinçli her adımını kösteklemek, demokratik cephenin güçlenmesi için işçinin gençlikle aynı safta elele yürümesini önlemektir. Onun için, bilinçli işçi ile bilinçli Atatürkçü genç-

Consonu koy çuvala, salla salla vur duvara.

liği birbirinden ayırıp teker teker vurmakta tecrübeli olan AP iktidarının ağız, Türk-İş yöneticilerinin demeçlerinde tekrarlanıyor. Demirelin «bir avuç» dediği yurtsever gençliği, Türk-İş Genel Sekreteri Tunç «kalabalık» diye niteliyerek bilinçsiz bir yığın gibi göstermeğe, işçiden ayırmağa çalışıyor.

Kısacası, Türk-İş yöneticileri, bataklıktaki sivrisinekleri işçinin üzerine daha fazla saldırtmakta AP iktidarıyla yarış ediyor. Ne var ki, hastanelerini korumak için genel grev isteyen işçi, bu olup bitenlerle bir kat daha tecrübe kazanmakta, bir kat daha bilinçlenmektedir. Bu tecrübeler ve bilinç, işçiyi, yurtsever gençlikle, aydınıyla, köylüsüyle, dar gelirliyle birlikte, sömürü bataklığını kurutmaya doğru yöneltmektedir.

Yaşar Üstel

USA ile işbirliğinin meyvaları: Pepsi Cola, Coca Cola, Korede ölüm, Kıbrısta ölüm ve milli borç!

Basından yapraklar

(Orta-Doğu bunalımı ve Türkiye)

«5 Haziran günü Orta-Doğuda politikacılar susup askerler konuşmaya başladığında, Türk hükümetinin tutumu sisler içindeydi. İktidar, bir yanda Amerika, bir yanda müslüman araplar, bir yanda Sovyetler Birliği çıkmazı içinde çok yanlı oynamayı seçmişti. Açıkça Arapları desteklememekle Amerikayı memnun ettiğini, müslümanları destekler görünmekle Nâsır'ı ve Sovyetler Birliğini de kazanacağını sanıyordu. Halk arasında «üç kâğıt» diye adlandırılan bu tip diplomasinin kısa zamanda iflâs edeceği belliydi.

Silâhların konuşmaya başladığı ilk gün olağanüstü toplanan Bakanlar Kurulundan çıkan Demirel, gazetecilere «Türkiye bir silâhlı çatışma içinde olan memleket değildir ki, tedbir alınsın.» derken, İzmirin Çiğlisinde, Adananın İncirliğinde Amerikan uçakları inip kalkıyordu. Türkiyeyi savaşa sürüklenmek tehlikesiyle karşı karşıya getiren bu durum üzerine, muhalefet sözcüleri, Amerikan üslerinin kullanılması ihtimaline karşı iktidarı uyararak tam bir tarafsızlık politikası güdülmesini istiyorlardı. TIP Genel Başkanı Aybar, Türkiye'deki Amerikan üslerinin kullanılmaması için Amerikaya nota verilmesi gerektiğini söylüyor; CHP lideri İnönü de, «Orta-Doğuda barış isteyen Türkiye, şimdiki savaş durumunda bölge barışına en iyi hizmeti tam bir tarafsızlık muhafaza etmekle yapabilir.» diyor.

Mecliste konuşan Çağlayangil, Türkiye'nin durumu hakkında bilgi vereceğine, demagoji yapmayı uygun buldu. Ama Çağlayangil'in demagojisi de gerçeği değiştiremiyordu. Değişmiyen gerçek odur ki, Türkiye istese de istemese de, imza koyduğu anlaşmalar yoluyla, patlayacak her hangi bir savaşa Amerikanın safında katılmak zorunda kalacaktı.

Orta-Doğudaki yıldırım harbi Amerikanın müdahalesini gerektirmedi ama, üsler konusunda açılan tartışma, Türkiye'deki Amerikan üsleri üzerinde bizim hiçbir kontrol hakkımız olmadığını bir daha açıkça ortaya koydu.»

(Ant Dergisi, sayı - 24)

*

«Orta-Doğu bunalımı çıkmalı, Türk halkını da ilgilendiren sorun, savaş karşısında Amerikanın ülkemizde kurulu üslerinden yararlanıp yararlanmayacağıdır. Böyle bir sorunun belirmesine sebep, Amerikanın Türkiye'ye danışmadan bir defa 1958-de

Aydan post, çirkin Amerikalıdan dost olmaz.

üsleri Lübnana asker sevk etmek için kullanması ve bir defa da 1960 yılında üslerden U-2 casus uçağını havalandırmasıdır. Amerika hiçbir zaman bu kayıtsız hareketlerini izah etmiş değildir.

Üslerin statüsü de bilinmediğinden ve bu sorun Amerika ile Türkiye arasında bir yıldan beri görüşmelere konu olduğundan, Araplar, hakıyla, üslerin kendilerine karşı savaşta kullanılmayacağına dair teminat istemişlerdir. Bu teminatın hükümetimizce verilmiş olduğu resmen beyan edilmemiştir. Öte yandan, Amerika Dışişleri Bakanlığı sözcüsü, Türkiye'deki üslerin Araplara karşı savaşta kullanılıp kullanılmayacağına Amerika ile görüşülmediğini bildirmiştir.

Hükümetin buhran karşısındaki politikası baştansavma bir bildiri ile izah edildiği gibi, Başbakanın ve Dışişleri Bakanının gazetecilere verdiği cevaplar da aynı şekilde baştansavmadır.

Korkarız ki, üçüncü bir dünya savaşının ufuklarda belirdiğini pek azımız görmektedir. NATO ittifakının sağlar gibi görünen aldatıcı güvenlik duygusu içinde yıllardan beri uykuya yatmıştık. Kıbrıs sorunu bizi uyandırır gibi oldu. Uyanırken, hiç beklemediğimiz bir bunalım karşısında bulunuyoruz. Amerikaya umut bağlayanlar, şimdi umut bağladıkları Amerikanın, sevdikleri Araplara karşı, sevmedikleri İsraille beraber olduğunu görüyorlar. Eğer İsrail yüzünden Amerika savaşa girer ve Rusya da savaşa katılırsa, Türkiye'nin hali nice olacaktır?

Bağılantısız ve kendi kaderine hâkim bir Türkiye, İkinci Dünya Savaşının bâdirensinden kurtuldu. Ordusuna hâkim olmayan bir Türkiye, Birinci Dünya Savaşına sürüklendi. Eğer çıkarsa, üçüncü dünya savaşının arifesinde ne halde olduğumuz meydandadır.»

(8 Haz. Ulus, A. Şükrü Esmer)

*

«Tehlikeli günler yaşadığımızı kimse inkâr edemez. Bir yanımda muharebe, bir yanımda hükümet darbesi... Koltuğumuzda elliden fazla ikili anlaşma... Anadolu yabancı bir devletin üsleri... İrademiz dışında bir savaşa sürüklenmek için «büyük dostumuza» imza üzerine imza vermişiz. Bu kaçınıcı bunalımdır Türkiye'yi içine alıveren? Siyasi ve askeri cihetten «Amerikanın ileri karakolu» olmak niteliğinden sıyrılmadıkça, dünyanın neresinde bir çatışma olursa olsun, kendimizi tehlikenin göbeğinde bulacağız.

Viyetnam tırmanma politikasında hava gerginleştikçe, ilk ateşin boy hedefi Türkiye'dir. Amerika müdahale ve tecavüz politikasını arttırdıkça, vatanımızdaki üsleri daha netameli olmaya başlamıştır.

Amerikalı gibi dostun varsa, düşmanım yok deme.

Amerikayla dostluğumuzdan buyana, bize Amerikanın gösterdiği hedeflerin ta ötelinde doğmaktadır tehlikeler. NATO, kuruluşundan bugüne kadar gerekçesine hak verdirecek birtek olayla karşılaşmamıştır. SENTO da öyle. Ve Türkiye bundan elli yıl önce en değerli evlâtlarını kaybettiği çöllerdeki çatışmalar yüzünden gene en değerli evlâtlarını kaybetmek tehlikesinde günler geçirmektedir...

Akıl ve mantığımızı bu kadar kaybettiğimiz bir başka çağ olmamıştır. Ve Amerikancılık, Alıncılıkla kıyas kabul etmez biçimde, sağduyumuzu yoketmiştir.

(8 Haz. Cumhuriyet, I. Selçuk)

*

«Arap-İsrail savaşı, Türk halkına bütün dünya halklarından daha korkulu günler yaşatmıştır. Savaşan ülkelerin bazıları sınır komşumuzdur. Ve asıl önemlisi, savaşa karışıp karışmamak konusunda irademiz dışında rol oynayan unsurların ağır basmasıdır. Sözde yalnız NATO'ya karşı görevlerimiz vardır. Orta-Doğudaki karışıklık ise, NATO-yu ilgilendirmez. Oysa Türkiyedeki yabancı askeri üsler, böylesine soyut hukuk mantıklarının dışında bir duruma itmiştir bizi. Bunun içindir ki, TIP liderinin basın toplantısında söyledikleri, gerçek milli çıkarlara uygun kaygıları dile getirmektedir. M. A. Aybar demiştir ki: «Dışişleri Bakanının, üslerin bu savaşta kullanılmayacağı hakkındaki sözleri asla tatmin edici değildir. Bu üslerin Arap-İsrail savaşında Amerika tarafından kullanılmaması için hükümetin ne gibi diplomatik müracaatlarda bulunduğu ve kendi gücüne dayanarak ne gibi askeri ve fiili tedbirler aldığı kamuoyuna mutlaka açıklanmalıdır.»

Arap-İsrail savaşı, Türkiyenin NATO üyesi oluşunun, topraklarımızda yabancı üsler kurulmasına rıza gösterişinin, gerçek milli çıkarlarımıza ne kadar aykırı olduğunu Türk halkına bir kere daha göstermiştir. Türkiyede yabancı askeri üsler buldukça, Türk halkının rahat uyumasına imkân yoktur.»

(16 Haz, Akşam, F. Naci)

*

«Dünya jandarması Amerika, Üçüncü Dünya'da ancak kapitalizmi seçmiş ve kendine bağlı rejimlere müsaade etmeye kararlı görünmektedir. Viyetnam'da bunun için savaşmaktadır. Kongo'da, Dominik'te, Endonezya'da ve en nihayet Yunanistan'da sahneye konan darbeler, emperyalist kontrolden kaçma istidadı gösteren ülkeleri Amerikan egemenliğine yeniden sokma amacını gütmektedir. Orta-Doğuda, İsrailin vurucu kuvvetini kullanarak girişilen darbenin amacı, Suriye ve Mısır gibi ilerici rejimleri Conson Doktrini uyarınca dize getirmektir. Amerika, kimsenin kendisine dur diyemeyeceği ve milletlere zorbalıkla boyun eğdireceği inancındadır...

Orta-Doğuda, Anglo-Saksonlar ve İsrail, görünüşe göre şimdilik başarı sağlamışlardır. Ama aynı zamanda halkların gönlünde emperyalizmle mücadele azmini bilemişlerdir. Süper bir devletin amansız zorbalık politikası, mazlum milletlerin ba-

ğımsızlık mücadelelerini şüphesiz çok güçleştirmektedir. Ama yirminci yüzyılın ikinci yarısında, zorbalıkla toprak ilhak etmek, milletleri köleleştirmek artık mümkün değildir.»

(Doğan Avcıoğlu, Yön-Sayı 219)

*

«Orta-Doğu olaylarının üzerindeki sis perdesi tam anlamıyla kalkmış değildir. Kesinlikle bilinen birşey varsa, o da, Amerika ve İngilterenin desteğiyle harekete geçen İsrailin, üç Arap ülkesinin topraklarını işgal ederek, onbinlerce insanın hayatı bahasına bir zafer kazanmış olmasıdır. Ne var ki, İsrailin elde edeceği kazançlar ne olursa olsun, meşru savunma sınırlarını aşarak emperyalist nitelikte bir askeri harekâta girişmesi, kazandığı zaferi bir «tehlikeli zafer» haline getirmiştir.

Orta-Doğuyu böyle bir huzursuzluk ortamına sürükleyen sebep, İsrail-Arap çekişmesi görünmekle beraber, olayların gerisinde Anglo-Amerikan emperyalizminin oyunları vardır. Orta-Doğuda Amerikan ve İngiliz çıkarlarını savunmak uğruna iki ülkenin masum insanları savaş cehennemine sürüklenmiş, uluslar piyon olarak birbirine kırdırılmıştır. Emperyalizmin amacı açık-seçik ortadadır: İsrail ile Arapları bir silahlı çatışmaya sürüklemek, İsrail kuvvetlerini destekliyerek Arapları kesin bir yenilgiye uğratmak suretiyle devrimci ve anti-emperyalist Arap liderlerinin prestijini sıfıra indirmek, böylece Orta-Doğuda kapitalizmin çıkarlarına uygun bir «statüko» kurmak... Olayların gelişmesi Anglo-Amerikan emperyalizminin bu plânını ortaya koymuştur.

Anglo-Amerikan emperyalizminin oyunu ortaya çıktıktan sonra, bütün Arap ulusları anti-emperyalist ve sosyalist mücadeleye daha inançla katılacaklardır. Emperyalizmin kısa vadeli başarılarına rağmen, tarihsel gelişim de bu mücadeleden yanadır.»

(Doğan Özgüden, Ant, Sayı - 24)

Siyasi Mizah:

Abdülâziz ve Abdülsunay:

Abdülâziz'den yüz yıl sonra Fransıya ziyaret eden ikinci devlet başkanı Sunay'dır, diyorlar.

Demek ki, Fransıya ziyaret konusunda yüz yıllık bir atlama kavsî çizen bu köprü-nün bir ayağı ucunda Abdülâziz var, öbür ucunda Abdülsunay.

Şimdi, biz de, yüz yıl öncesi ile günümüz arasında birkaç karşılaştırma köprüsü atalım:

Abdülâziz, kahvaltıda bile bütün bir kuzuyu silip süpürmesiyle, yani yemesiyle meşhurdur. Sunay birşeyler yemesiyle değil, bir şeyler demesiyle, «Truman Doktrini benim de doktrinimdi» demesiyle meşhurdur. Ve bir de bu Fransa ziyaretinde – Amerika ve Nato ile ilişkiler bakımından Fransa'nın milli isyancı tutumu ile Türkiyenin milli nisyançı tutumu arasındaki açık farka rağmen – «De Gol'le tamamen hemfikiriz» demesiyle meşhurdur.

Abdülâziz pehlivanlığı ile meşhurdur. Başa güreşirdi. Ve yenik düşmediği rivayet olunur. Amma Sunay, başa değil, desteye, hem de arasına dolar karışık bir desteye güreşir görünüyor ve 27 Mayısı yenik düşürmüştür.

Ve Abdülâziz, rivayete göre, binip de ilk geziye çıktığı özel buharlı vapur Ahırkapı açıklarında «Çabalama kaptan, ben gidemem» diye sesi kestiği zaman, «Ne oluyor kaptan?» diye sormasıyla, ve Kaptanın «İstim bitti devletlim!» sözü üzerine, «İstim de kim oluyor, sen sür hele, istim arkadan gelsin!» demesiyle meşhurdur. Sunay ise, AP-li kaptanın izlediği Amerikan dümensuyu anafonda devlet gemisinin dönüp durduğunu gördüğü ve kendisine bunun Atatürkçülüğün yitirilmesi ve bağımsızlığın bitirilmesi yüzünden olduğu söylendiği halde, «Bağımsızlık da kim oluyormuş, sen sür hele kaptan, Atatürkçülük arkadan gelsin!» demesiyle meşhurdur.

Ve bu gemi, bir gün, düşüklerin tosladığı gibi Yassıada'da karaya vurduğu zaman, Sunaya sorulacak:

- Ne oldu, Reis?
- Vereceği cevap belli:
- Teniz bitti daaa!

CıZZZ-VıZZZ-VıZZZ :

Çocuk dediğin, tay durduğu yerden ilk adımlarını atıp da yürüyüverdikten sonra, artık evde, oda içinde ne görür ve ne bulursa, el atar, malûm. Bu arada kibrite musallat olur, lâmbaya el atar, mangalı avuçlamaya kalkar. Ateşin ne olduğunu bilmez de ondan...

«Dur bakalım, daha yedi aylıkız» diye söze başlayıp da, «Şunun şurasında daha birbuçuk yaşındayız» sözünü hâlâ dilinden düşürmeyen AP iktidarı, ateşin ne olduğunu bilmeseydi, hiç olmazsa perde arkasındaki ağababalarıyla 27 Mayıs ateşinden geçmemiş olsa, yüreğimiz yanmaz. Amma, her nedense, bu Amerikan şımartması yaramaz çocuk, illâ Mendereslerin elini yakan ateşe dokunmaya, yani basın ve düşünce özgürlüğü ateşine dokunmaya, Anayasanın 20 ve 79. maddelerindeki ışığa dokunmaya can atıyor. Ve işte Meclis dışındaki sömür-metik azınlığın Meclis içindeki arit-metik çoğunluğu parmağıyla, gözünü budaktan ve sözünü dudaktan esirgemiyen bir gazeteci milletvekilinin, yani Çetin Altan'ın dokunulmazlığına nerdeyse dokundu dokunacak...

Ve şimdi bütün aklı erenler, bu ateşin ne olduğunu bilenler, hep bir ağızdan bağırıyorlar:

– Ülen Sülman, dokunma, cızzz!

Ama Sam Amcanın dizinde pışpışladığı bu tonton oğlanın cızdan-mızdan anlamadığı yok. Hani ya, «Bana vız gelin» gibisine vızzz-vızzz deyip duruyor.

Eh, bırakın da yaksın elini, – zaten çocuk dediğin elini bir kere yakmadan ateşin ne olduğunu öğrenemez – bırakın Süleyman da yaksın. Yaksın ve anlasın ki, bugün vızzz'layan, yarın milli vicdanın hükmü önünde mızıl mızıl mızıl.

Körkadi

Bu vatanın haysiyetini işportada piyasaya sürenlerin önünde diz çökmeyeceğiz.

Reportaj gibi:

Demirel'in dâvetiyle geldiler, halkın Go Home'u ile gittiler

Yıllardan 1918-di. Antant zırhlıları İstanbul limanına demirlemişti. O günlerde Filistin cephesinden çağrılan Mustafa Kemal, küçük bir motorla, limandaki işgal zırhlılarının taretleri altından geçerken, onları uzun uzun süzmüş ve kelimelerini dişliye dişliye şu cümleyi söylemişti:

«— Bunlar geldikleri gibi yine giderler!»

Bu cümlede, Türkün ya istiklâl ya ölüm andının müjdesi ve potansiyel gücü vardı. İstiklâlden nice yıllar sonra, Nazım, «İstiklâl» başlıklı şiirine şöyle başlıyordu:

«Bu zırhlıları tanım
benim de sularına girdiler
benim de toprağıma asker çıkardılar geceleyn
kanıma susamıştılar
çalmak istiyorlardı gözlerimin nurunu
hünerini ellerimin,
döktük denize onları
1922 idi yıllardan.»

Ve Koca Şair, daha sağlığında, bir gün yine gördü ki, bordasına hain padişah Vahdettin'i de alarak İstanbulu 1922 de terkeden o zırhlı, o zırhlılar, yine geldiler. Yıllardan 1947 idi. Yine Nazım'ın deyişiyle: «Marşal emretmişti ve memleket kapıları açılmıştı.»

O zaman Amerikan «Missuri» uçak gemisi ile eşliğindeki destroyerler ve muhripler İstanbul limanına tekrar giriyor, 21 pâre topla, İstanbul şehitlerini de, Milli Mücademizin bütün şehitlerini de mezarlarında tedirgin ediyordu.

Memleketin büyük evladı Nazım Hikmet, her millet gibi büyük milletin bu büyük acısını dile getirirken, eski şairlerin «bir taşına tüm acem mülkünü feda ettikleri» İstanbulu büyük yüreğini bağışlayarak şöyle sesleniyordu:

«Bacıminkiler gibi gökgözlü şehrim
İstanbulum
seni düşünüyorum.
Oturmuşsun deniz kıyısına,

bakıyorsun limana giren Amerikan zırhlısına,
hastasın, açsın, öfkeliisin,
o da bakıyor sana
hem de nasıl,
efendinmiş
patronunmuş
sahibinmiş gibi itoğlu it.»

O itoğlulter, yirmi yıl var ki, aynı Amerikan zırhlıları ile limanlarımıza böylece en azından yirmi kere girdiler ve harim-i ismetimize yirmi kere demir attılar. Her defasında 21 pâre selâm topuyla geldiler. Her defasında Selimiye bataryaları aynı sayıda salvo ile onları karşıladı. Ve her defasında, bir sömürgeye metropolden gelmiş sömürgecilere özgü serkeşliğin-sarkıntılıktan bayrak yırtmaya kadar — türlü çeşitli yüküzcü suçlarına yeni sayfalar ekleyen Amerikan denizcileri, İstanbulun mavi gözüne, bu memleketin efendisiymişler, patronuymuşlar, sahibiymişler gibi baktılar. Ve her defasında, İstanbul da onların gözüne, dilinin ucunda Mustafa Kemal'in «geldiğiniz gibi gidirsiniz» sözü düğümlenerek, kahredici bir sükûtle baktı. Taa 1964 Ağustosuna kadar. Taa ki, dünya jandarması kesilen Amerikan emperyalistlerini artık bütün milli kurtuluş limanlarından uğurlama sözü olarak enternasyonal nitelik kazanan Go Home, Türkçemizle ve halkın dilinden yığınların protestosu olarak bizim meydanlarımızda da haykırılana kadar...

Yıllardan 1967. Haziranın 21-i Çarşamba. Nato vecibelerini kanun üstüne çıkaran Demirellerin efendilerinin, patronlarının, sahiplerinin Altıncı Filosundan «Amerika» uçak gemisi ile eşliğindeki muhripler 21 pâre selâm topuyla bu defa 27 Mayıs şehitlerimizi de tedirgin ederek Dolmabahçe önünde demirlediler. Amma İstanbul, Koca Nazım'ın mavi gözlü İstanbulu, bu defa denizkuyusuna oturmuş değildi. Bu defa genç ve dinç güçleriyle ayakta idi. Ve susmuyordu İstanbul. Go Home diye bağıriyordu. Yani «patronlar» bu defa karaya ayak basarken, Selimiye bataryalarının top seslerinden daha gür Go Home haykırışlarıyla karşılandılar. Ve Atatürk Anıtına koydukları küstahlık çelengi, Atatürkün kutsal emanetini somutlaştıran genç ve dinç ellerle oradan alınıp yakılarak sahiplerinin başlarına çalındı. Nihayet, korsan denizciler, 26 Haziran Pazartesi sabahı limanlarımızdan demir aldıkları saate kadar, her sokak ve meydana fasılasız olarak yüzlerine karşı haykırılan Go Home'larla uğurlandılar. Go Home'un Türkçesi defol'u, bir daha unutmaya siya bellediler. Hattâ «Ne doğusu, ne batısı, kendi evin en iyisi» diyen Amerikan atasözünün Türkçesini de öğrendiler. Ancak şu ilâvesiyle: «Kendi evin en iyisi. Öğren bunu artık hey Teksasin ayısı!»

Teksas aylarının, bu defa Atatürk Anıtına koydukları çelengin anlamı şu idi: «Sen istediğin kadar parmağınla Akdenizi göster. Biz, Akdeniz çevresinde senin örnek olduğun mazlum milletlerin anaşını ağılatmaktan geliyoruz. Akdeniz manevra gölümüzdür, Türkiye de yekpâre ve sabit üssümüz. Ve korkma Demirel. Muhalefet, sen de kendine gel!»

Ama bu çelengin yakılmasının sözlü anlamı da şuydu: «İkinci Milli Kurtuluş azmiyle karşınızdayız! Üsleriniz, askerleriniz şirketlerinizle çekilin yurdumuzdan! Çelenginiz de eksik olsun. Zira bu çelenginiz «çiçekli esaret halkası»ndan farksızdır. Biz onu yakmasını da biliriz, esaret halkasını kırmak uğrunda yanmasını da. Zira aldığımız devrimci öğüt şudur:

«Ben yanmasam
sen yanmasan
biz yanmasak
nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?»

Gözlemci

Türkiye sömürge değildir ve olmayacaktır.

ŞİİR KOŞESİ

Nazım Hikmet

«Otuz Ağustos zaferi yıldönümünde»

Büyük Taarruz'dan Önceki Gece

Dağlarda tek tek
ateşler yanıyordu.
Ve yıldızlar öyle ışıltılı,
öyle ferahtılar ki
şayak kalpaklı adam
nasıl ve ne zaman geleceğini bilmeden,
güzel ve rahat günlere inanıyordu.
Ve Kocatepe'de gözetleme yerinde,
gülen bıyıklarıyla duruyordu ki mavzerinin yanında
birdenbire beş adım sağında O'nu gördü.
Paşalar onun arkasındaydılar.
O, saati sordu.
Paşalar, «Üç» dediler.
Sarışın bir kurda benziyordu.
Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.
Yürüdü uçurumun başına kadar,
eğilip durdu.
Bıraksalar,
ince, uzun bacakları üstünde yaylanarak
ve karanlıkta akan bir yıldız gibi yanarak
Kocatepe'den Afyon ovasına atlıyacaktı.

Saat beşe beş var.
Dağlar aydınlanıyor,
biryerlerde bir şeyler yanıyor,
gün ağardı, ağaracak,
kokusu tütmeğe başladı,
Anadolu toprağı uyanıyor.
Bu anda kalbi bir şahin gibi göklere salıp
ve pırlıtlar görüp
ve çok uzak, çok uzak
bir yerlere çağıran sesler duyarak
bir müthiş ve mukaddes macerada,

ön safta, en ön sırada
şahlanıp ölesi geliyordu insanın...
Topçu evvel mülâzımı Hasanın
yaşı yirmi birdi.
Kumral başını gökyüzüne çevirdi,
karanlığa baktı,
yıldızları ağaran ulu karanlığa.
Şimdi bir hamlede o kadar büyük
öyle şöhretli işler yapmak istiyordu ki
bütün ömrünü ve hâtırasını
ve yedi buçukluk bataryasını
ağlanacak kadar küçük buluyordu.
Yüzbaşı sordu:
- Saat kaç?
- Beş.
Yarım saat sonra demek...
98,956 tüfek
ve şoför Ahmedin üç numrolu kamyonetinden
yedi buçukluk Şnayderlere
on beşlik obüslere kadar
bütün âletleriyle
vatan uğrunda
yani toprak ve hürriyet için
birinci ve ikinci ordular
baskına hazırды.
Alaca karanlıkta
bir çınar dibinde
beygirinin yanında duran
sarkık siyah bıyıklı suvari
kısa çizmeleriyle atladı atına.
Mavi gözlü Başkomutan
baktı saatına:
Beş otuz...
Başladı topçu ateşiyle
ve fecirle birlikte
Büyük Taarruz...

BU SAYFA SİZİN

miştir. Akmak istediği yarım kilo sığır eti tartılıp paketlenirken sonra, fiyatının 550 kuruş olduğunu öğrenen biletçi Ömer, beyninden vurulmuşa dönerek ilkin sararmış, sonra olduğu yere yığılarak ölmüştür.

Ömer Gülbağlar bir gecekonuda oturmaktaydı. İki çocuk babasıydı. Ve yarım kilo sığır etinin fiyatı olarak kendisinden istenen 550 kuruş, onun yarım gündeliği idi.

Bu et fiyatı kurbanı biletçi vatandaşa Tanrı'dan rahmet diler, kalbi zayıfça olanlara artık vitrinlerde et fiyatlarına hiç bakmamalarını salık veririz.

Akşam, 14 Haziran 1967, İst.

*

Et ve it:

Biletçi vatandaş Ömer Gülbağlar'ı içimde târihsiz bir acıyla düşünürken, elime 4 Eylül 1965 tarihli bir Hürriyet gazetesi geçti. Birinci sayfada adını Fransızca «menü» diye yazdıkları ilginç bir yemek listesi var: «Öğle yemeği-Sütlü yulaf ezmesi, kuzu yahnisı, patates püresi, tavukgöğsü... Akşam yemeği - İskoç Vodok. Jak Rolan Stek. Kazandibi...»

Bu yemek listesi memleketimizin en lüks otellerinden birine ait. Ama bu yemekler kimin için hazırlanmış? Tahmin edemezsiniz. Hele yüreğinizi sıkı tutun da söyleyeyim: Efendim, bu yemekler, o otelin sayın mutlu müşterilerinin beraberlerinde dolaştırdıkları ve sabahleyin burnundan, akşamleyin gözlerinden öptükleri sevgili köpekleri içindir. Ve bu köpeklerin bir günlük yemek giderleri 70-80 liradır. Şaşmayın, nice Avrupa memleketlerinde böyle köpekler için özel doktorlar, özel berberler, özel hamamlar da vardır.

Peki, bizler insan olarak, itlerin yemek listesine gıpta mı edeceğiz? Hayır, bizi

işte bu hale düşüren sömürücü itlerle daha çetin bir mücadeleye girişeceğiz. Önce insanı besliyecek düzeni kuracağız.

Ulus, 16 Haziran 1967, S. Hakkı

*

Sabahattin Ali diyordu ki:

Gazetede bu acı haberi okuyunca, S. Ali aklıma geldi. Rahmetlinin hikâye kitabını açtım. «Bahtiyar Köpek» adlı hikâyesini şöyle başlayıp bitiriyor: «Yufka yürekli dostlar, bana, hep acı şeyler mi yazacaksınız, hep açlardan, çıplaklardan, dertlilerden mi bahsedeceksiniz, diyorlar... Hele cümle âlem bu köpeğin onda biri kadar rahata kavuşsun, bakın ben bir daha acı şeylerden söz açar mıyım!»

Kemal Bulak, Zeytinburnu, İst.

*

Ömer Gülbağlar'a ağıt:

Mezarın gül bağlasın hemşerim biletçi Ömer! Sen, biletsiz olarak öteki dünyaya göçüverdin ama, senin bu sözsüz protestolu ölümün bile, yavrularımızın yoksun olduğu mamayı da sarhoş mezesi yapan mutlu toklara ve yabancı ağalarına bir «Vaşingtona gohom» bileti kesmekle birdir.

Rahat uyu. Açların mezartaşları ile donatılan bir ülkede demokrasi anıtı yükselmez. Bu anıtı yükseltmenin, nimetleri adaletle kardeş payı etmenin kavgası senden sonra da devam edecek. Bak, iki ayaküstü iki lokma peşindeki Manisalı arkadaşların Çorum işçilerinin açtığı çığırda Ankara'ya doğru bunun için yürüyorlar.

Hasan Süpürgeci, Horozköy-Manisa

